

Se ve, da tukaj gori imenovana krmila imajo to vrednost le takrat, kedar so dobro domu spravljena bila, — če se je senó o cvetji kosilo, in če se slame le za četrti del drugi krmi dodá, ne pa več.

Al ni še dosti vedeti to, koliko ene ali druge gori imenovane krme nadomestuje dobro seno, marveč vedeti je treba še tudi to, koliko krme se mora govedom vsak dan dajati, da se živina tako redí, da je gospodarju na dobiček.

Noben vol se ne spita (odebelí) po slami ali zraku; „krava pri gobcu molze“, je star pregovor; mlada živinčeta ne rastejo in se ne redijo od toplote in dežja, kakor rastline na polji, ampak le, če dovolj klaje dobivajo in se čedno držijo.

Recimo, da krava ima žive teže 900 funtov (to je 9 centov); taka krava mora vsak dan 30 funtov sladkega senožeškega sena dobivati ali pa druge gori imenovane klaje toliko, da zaleže toliko kot 30 funtov sladkega senožeškega sená. Če pa se frišna trava jej poklada, pa 4krat ali vsaj 3krat več na dan, tedaj vsaj 90 funtov sladke trave.

Vsak previden gospodar bo tedaj po košnji ali žetvi preračunal, koliko znaša njegov pridelek živinske klaje, in ali bo ž njo mogel izhajati do prihodnjega leta. Če ima goved več kakor klaje, mora prevdariti, ali bode v stanu dokupiti je toliko, kolikor mu je bode zmanjkalo. Če vidi, da njegova mošnja tega ne zmore, bode bolje storil, da prodá toliko goved, ki jih rediti ne more, kajti stradajoča živina mu ne bo na dobiček.

Umni gospodar bo pa tudi svojo zalogo klaje zapiral, da mu je zanikerni posli po nepotrebnem ne tratijo.

Kako pa bode umni gospodar ravnal, če je za svojo živino pridelal premalo klaje?

1. Kupil je bo, če more, in sicer koj po košnji ali žetvi, kajti takrat se dobí najcenejše;

2. je pa klaja predraga, bo prodal, kakor smo gori rekli, živino, ki jo odveč ima, že takrat, ko je še dobro rejena, ne pa, ko je že le kost in koža;

3. mislil bo na to, da več klaje pridelá, kajti to je velik dobiček pri živinoreji in večí, kakor mu ga daje pridelek žita.

Velik dobiček pri živinoreji je pa tudi to, da se živini pokladana krma reže; z razrezanim senom, deteljo, slamo, repo itd. in zdrobljenim (šrotanim) žitom se prihrani veliko krme; celega zrna ne prebavlja živina lahko in desetina zrna gre v zgubo.

Dalje pa še nekaj. Pri vsaki krmi, posebno pa pri senu, otavi, slami naj se pri govedih ne pozabi na sol vsak dan. Švicarji so najboljši živinorejci na svetu; pri njih pa veljá pregovor: „sol dela maslo“, in pa „sol je gnoj za govedo“. Enemu volu ali kravi naj se dá vsak dan po 2 lota soli, mladim govedom pa polovica manj. Oni najraje sol raztopijo v vodi in s to vodo poškropijo v koritu živini položeno krmo.

H koncu pa še eno. Čedna, zdrava voda je živini neobhodno potrebni živež. Brez vode ne more želodec prekuhati povžite klaje; žejna živina še huje trpí kakor lačna. Po mlaki, če jo piti mora, živino kolje in napravljajo se še mnoge druge bolezni, poleti posebno vrančni prisad.

Nekaj o hrastovih sviloprejkah.

Gosp. Andrej Krašovec, cerkovnik v Koretnu na Štajarskem, nam je poslal nekoliko še živih kokonov, katere so mu napredle hrastove sviloprejke in njim po želji gosp. dr. Bleiweisa dodal popis, odkod je dobil seme teh sviloprejk in kako ž njimi ravnal, da je dobil toliko obilen pridelek.

Videl sem — piše marljivi svilorejec — hrastove svilne črviče leta 1875. pri gosp. župniku Vrečkotu v Jurjevem kloštru. Poprosil sem gospoda tako rekoč za šalo, naj mi jih nekoliko za poskušnjo dadó. Dali so mi jih 28 prav radi. Oni so jih dobili v Novomestu na Dolenjskem, brž ko ne iz reje gosp. Jan. Maha, grajščaka v Slateneku, ki je na Kranjskem se menda prvi pečal z rejo hrastovih sviloprejk. Leta 1876. se mi je po nemarnosti pokazila prva poskušnja z njimi; al letos, ko sem skrbno ž njimi ravnal, sem iz 19 metuljev čez 1000 kokonov pridelal.

Kar se tiče strežbe, ta živalica ni celó nič zbirljiva; ona ne porajta ne za hladno ne za vroče; mokrta jej najbolj škoduje. Imel sem črviče, dokler so bili majhni — 3 do 4 tedne stari — vse polno na hrastovih vejicah, katere so bile vtaknene v steklenice (flaške) v vodi zato, da so dolgo frišne ostale. Steklenice pa morajo biti take, da so veje na polnem v vodi, sviloprejke pa da ne morejo do vode laziti, sicer pocepajo.

Veje starega hrasta so boljše od mladega, kar sem tudi o murbinah sviloprejkah nekda v „Novicah“ bral, o katerih je bilo rečeno, da po premladem perji jih driska napada.

S kokoni pa sem tako-le letos ravnal: O začetku maja meseca sem djal kokone v srednje veliki jerbašček, ki je bil pokrit s tankim tulom in okoli in okoli zavezan, da izlezli metulji niso mogli uiti. Jerbas naj je znotraj nadnu in na stranéh s papirjem pokrit, da se potem lože jajčica nabirajo. Jaz sem jerbašček z metulji popolnem v miru pustil. Narava sama dela vse, da so le kokoni v zavezanem jerbasi lepo vloženi, in da jerbašček stoji v toploti 13—16 stopinj R.

Kedar metulji cepati jamejo, treba je jih sproti stran spravljati in kedar gosnice izhajajo, jim hitro z lepimi vejami streči in jih snažiti. To je moja strežba bila.

Delo in strežba je taka, da jo lahko že bolj slabotni ljudje opravljajo. *)

Gospodarske skušnje.

* *Korenja merkev v jeseni ni treba tako zgodaj z njive jemati kakor drugo korenje, in to zato ne, ker korenje, kakor skušnje kažejo, še le prav čvrsto raste, kedar noči dolge postajajo. Prav lahko tedaj do konca oktobra (vinotoka) v zemlji ostane, in če je jesen lepa, tudi še dalje na dobiček gospodarjev. Res je delo pri neugodnem vremenu o pozni jeseni težavno; al te težave se pobotajo z obilnišim in lepšim pridelkom.*

* *Reja prešičev Angleškega rodú bodi-si čistega ali z domačim mešanega plemena, zato večkrat ni srečna, če je svinjak premrz. Angleški prešiči niso tako ščetinasti kakor drugi in morajo zato pozimi bolj gorke držati biti.*

Gospodarske novice.

* *Kako Amerikanci koloradovca na krompirji pokončujejo, poroča „Journal officiel“ tako le: 10 funtov zmletega apna pomešajo z 1 funtom kuprenega oksidansa (Kupferoxyd) ter ga spomladi, ko začne krompir rasti in se prvi žužki prikažejo, raztrosijo po njivi, dokler je še od rôse vlažna. Večidel o 2 dnevih so koloradovci pokončani. Tako pravijo.*

*) Gosp. Krašovec se je obrnil do gosp. prof. Povšeta v Gorici z vprašanjem: kam bi mogel pridelane kokone prodati.